

1) Minbere Yönelirken Yapılan Dua:

بِسْمِ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ*

2) Minberin Önünde Yapılan Dua:

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَيَسِّرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ فَضْلِكَ وَكَرِّمَكَ يَا
أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ*

3) 3. Basamakta Yapılan Dua:

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاخْلُ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا
قَوْلِي * رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ * رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا وَفَهْمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ*

4) 5. Basamakta Yapılan Dua:

اللَّهُمَّ هَذَا الشَّانُ لَيْسَ بِشَانِي * وَهَذَا الْمَكَانُ لَيْسَ بِمَكَانِي *
اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي أَمْرِي وَتَقَبَّلْهُ مِنِّي * وَسَلَامٌ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ *
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ*

5) Cemaat tekbiri (3 kere) bitirince İmam hutbeye tekbir ile başlar:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ

Akabinde şu duayı yapar: (hutbenin içinde 3 yerde 've kebbirullahe tekbîrâ' denildikten sonra tekbir getirilir)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا وَكَبَّرَ اللَّهُ
تَكْبِيرًا

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا وَكَبَّرَ اللَّهُ تَكْبِيرًا
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَكَبَّرَ اللَّهُ تَكْبِيرًا
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَالَ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ
عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا
عِيدًا لَأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

1) "Bismillahi ve'l-hamdü lillahi ve's-Salâtü ve's-Selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn."

2) "Allahümme'fteh aleynâ ebvâbe rahmetike ve yessir aleynâ hazâine fadlike ve keramike yâ ekrame'l-ekramîne ve yâ erhame'r-râhimîn."

3) "Rabbi's-rahli sadrî ve yessirli emrî ve'hlül ukdeten min lisanî yefkahû kavli. Rabbi kad âteytenî mine'l-mülki ve allemtenî min te'vili'l-ehâdis. Rabbi zidnî ilmen ve fehmen, ve elhiknî bi's-sâlihîn."

4) "Allahümme hâze's-şe'nü leyse bişânî. Ve hâze'l-mekânü leyse bimekânî. Allahümme yessirli emrî, ve tekabbelhü minnî. Ve selâmün alâ cemî'i'l-enbiyâi ve'l-mürselîn ve'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn."

5) Allahü ekber Allahü ekber, lâ ilâhe illallahu allahü ekber. Allahü ekber ve lillâhi'l-hamd. Elhamdü lillahillezî lehü mülkü'ssemâvâti ve'l-erdi ve lem yettehiz veleden ve lem yekün lehü şerikün fi'l-mülki ve haleka külle şey'in fekadderahü takdirâ. Ve kebbirullahe tekbîrâ. (Allahü ekber Allahü ekber, lâ ilâhe illallahu allahü ekber. Allahü ekber ve lillâhi'l-hamd.) subhânehü ve Teâlâ ammâ yekülüne uluvven kebîrâ. Ve kebbirullahe tekbîrâ. (Allahü ekber Allahü ekber, lâ ilâhe illallahu allahü ekber. Allahü ekber ve lillâhi'l-hamd.) yâ eyyühellezîne âmenu'zküru'llâhe zikran kebîrâ. Ve kebbirullahe tekbîrâ. (Allahü ekber Allahü ekber, lâ ilâhe illallahu allahü ekber. Allahü ekber ve lillâhi'l-hamd.) Elhamdullahillezî kâle fi kitâbihi'l-kerim. Euzü billehi mine's-şeytânirracim. Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahim. Kâle 'isâ-bnu meryemellâhumme rabbenâ enzil 'aleynâ mâ- ideten mine-ssemâ-i tekûnu lenâ 'iden li- evvelinâ veâhîrinâ ve âyeten mink. verzuknâ veente hayru-râzîkîn"

Muhterem Müslümanlar!

Ramazan gelirken bin nazla ve dolu dolu düşüncelerle gelir. Günü dolunca da kendini duyura duyura gider. Ne var ki Ramazanlaşan ruhlarla tam bir boşluk yaşatmamak için de bizi, hayrı, bereketi, neşesi sıkıştırılmış bir gün diyebileceğimiz bayrama emanet eder.

Bizler, bayramı hemen her zaman süratle doğan, bir hamlede gelip tepemize yükselen ve âdeta göz açıp-kapama sürati içinde de ömrünü tamamlayıp guruba yaslanan bir bedir gibi duyarız. Çarçabuk gelir, çarçabuk gider ve hasretlerimizi, hayallerimizdeki resimlerine emanet eder.

Bayram, kat'iyen Ramazan'dan çıkmış olmanın, oruç günlerini arkada bırakmanın ve rahatça yeme-içme serbestliğine ermenin sevinci değildir. O, kulluk vazifesini eda etmiş olma ve Cenâb-ı Hakk'ın gufrânına kavuşmuş bulunma ümidiyle gelen gönül inşirahıdır. Biz, Ramazan'ı ve oruç günlerini arkada bırakmanın değil, hata ve günahların ağırlığından kurtulmuş olmanın bayramını yaparız. Evet, bizim bayramımız, evveli rahmet, ortası mağfîret ve sonu da Cehennem ateşinden kurtuluş olan Ramazan-ı Şerifi tam değerlendirip, ateşten azad olma ümidimiz üzerine kurduğumuz bir bayramdır; Allah'ın rahmetinin enginliği ve o rahmetten nasiplenme beklentisi üzerine bina ettiğimiz bir bayramdır. Alvar İmamı'nın, "Mevlâ bizi affede bayram o bayram olur / Cürm ü hatalar gide bayram o bayram olur" sözleri genel duygu ve düşüncemizi çok güzel ifade eder.

Çok kıymetli Kardeşlerim!

Bayramlar, bizleri, günlük hayatın gündelik dedikodularından, "yaşamın" kirli yanlarının tozundan-toprağından uzaklaştırarak, hatta arındırarak kendine benzetir ve aktüalitenin isi-pası içinde bunalmış günümüzün insanına öteden iksirler sunmak suretiyle, onu gerçek insanî değerlere ulaştırır ve kirli duygulardan onu uzaklaştırır.

Şimdilerde, milletçe yaşadığımız o mübarek günlerin hasretiyle hep içimizi çekip dursak da, bir zamanlar bayramlarla

aydınlanmış, renklenmiş o müstesna zaman dilimlerini saat, dakika ve saniyeleriyle duyup tadabiliyor ve dostlarla el ele, gönül gönüle bulunduğumuz o günleri bütün güzellikleriyle hissedebiliyoruz.

Evet, o mübarek günleri, kendi insanımızla, cami hariminde, şadırvan başında, mâbed yolunda bütün hususiyetleriyle önce nasıl duymuşsak, bunca uzaklık ve bunca toz dumana rağmen o günkü revnaktarlığıyla ruhumuzda bir kere daha yaşayabiliriz.

Dünya durdukça o bayramlar da bütün canlılığıyla hafızalarımızda yaşayacak ve gelecek yeni bayramlarımıza birer model teşkil edeceklerdir; model teşkil edecek ve ömürlerimizin en ak çizgileri olarak her zaman kanatlarını hayallerimizin ufkuna gererek, en karanlık, en tozlu-dumanlı günlerde dahi hafızalarımızda bize şehriyânler yaşatacaklardır. Bir gün –Allah göstermesin– her şeyin sesi kesilse, ruhanî hazlarımıza zift püskürtülse ve bütün zevklerimiz acılaşa, biz yine gönüllerimizin derinliklerinde duyduğumuz o rengârenk bayramları hatırlayacak, onların yıllarca yaşanmış olmasını, bundan sonra da o tür bayramların yaşanabileceğine emare sayarak, her zaman canlı duracak ve duygu dumuruna düşmemek için de sık sık hatıralar albümündeki o bayram fotoğraflarını karıştırarak nisyanla savaşta heyecanlarımızın yanında olmaya çalışacağız.

Hele ki günümüzde ayrı ayrı ülkelerde gurbet soluklarken, bayramı duyma, sılada bayram yapmadan çok daha derindir. Bir insan kendi ülkesinde, bayramı bütün şatafat ve debdebesiyle, olanca ihtişamıyla yaşayabilirken; onu gurbette hicran duygularıyla karşılaşması Cenâb-ı Hak katında daha değerli olacağını düşünmek elbette yanlış olmayacaktır. Bir insanın gurbette ölmesi, onu şehitlerle aynı safta buluşturacak kadar, Allah nezdinde nasıl değerli ise ya da Allah rızası için vatanından ayrılan bir insanın hicreti nasıl kıymetler üstü kıymete ulaşıyorsa, aynen öyle de, dine, Kur'an'a ve insanî değerlere hizmete bağlı olarak veya ehl-i dalalet ve ehl-i küfrün cebrine maruz kalarak gurbette bayram yapan

insanın bayramı da çok derinleşir; insanı farklı buudlara ulaştırır.

Aziz Kardeşlerim!

Diğer taraftan, bizim bayramlarımız başka kültürlerin karnaval ve kutlamalarından çok çok farklıdır. Mü'minlerin tavır ve davranışlarında bayramlarda bile laubâlilik, taşkınlık ve dengesizlik asla görülmez. Bildiğimiz kadarıyla, Peygamber Efendimiz döneminde bayram günlerinde işler tatil edilmiyor, insanlar günlük işlerini yine yapıyorlardı. Bayram namazı ve hutbesiyle o günü diğerlerine göre daha farklı karşılıyorlardı; sonra da birbirlerine tebessüm teâtisinde bulunuyor, fakiri-fukarayı gözetiyor ve eşe-dosta yemek yediriyorlardı.

Hutbemi Peygamberimizin Medine'ye hicret ettikten sonra hemen her vakit ve özellikle de sabah namazının son rekatında rükûdan secdeye geçeceği sırada, bazı sahabilerin de isimlerini zikrederek mübarek dudaklarından dökülen ve sahabeyi gözyaşlarına gark eden duayı ve Ramazan bayramında gelen müjdeyi aktararak bitiriyorum.

İnsanlığın İftihar Tablosu (sav) ve Ashâb-ı Kiram efendilerimiz, Mekke'den ayrıldıktan sonra, hâlâ orada yaşamak zorunda kalan ve bütün güç ve kuvvetlerini sarf edip de bir türlü engelleri aşamayan, müşrikler tarafından devamlı göz hapsinde tutulan, elleri ayakları zincire vurulan ve zaman zaman en vahşi işkencelere maruz bırakılan bazı müminler vardı. O mazlumların mahpus kalmaları ve sürekli zulüm görmeleri, Efendimizin yüreğini hüznle dolduruyor ve şöyle dua ediyordu:

“Kurtar Allahım!.. Kurtar Allahım!.. Hapsedilen, işkence gören, ezilen müminleri kurtar Allahım!.. Allahım! İbn-i Ebî Rabîa'ya necât lütfet; Allahım Seleme ibn-i Hişâm'ı halâs eyle; Allahım Velid ibn-i Velid'i felâha

eriştir; Allahım Mekke'deki diğer mustaz'af müminleri kurtar!”

Bir Ramazan bayramı sabahıydı. Vakit namazının ikinci rekâtında, rükûda, Ashab-ı Kiram uzun süreden beri duymaya alıştıkları niyâzı intizar etmiş; “Allahumme enci... Allahümme necci... Allahümme hallıs...” yakarışlarını beklemişlerdi. Fakat Rasûl-i Ekrem (sav) doğrudan secdeye gitmişti. Selam verilir verilmez, Hazreti Ömer (r.a) heyecan ve merakla sormuştu. “Ya Rasûlallah, ne zamandır hicranla yâd ettiğiniz kardeşlerimize bugün dua buyurmadınız?” Efendimiz'in mübarek çehresinde tebessüm şebnemleri belirivermiş ve “Allah kardeşlerinize necât lütfetti; yola çıktılar, geliyorlar.” demişti. Böyle bir müjdeye bugün biz de ne kadar hasret ve ne denli muhtacız!..

Kurtar Allahım, kadını erkeğiyle bizim arkadaşlarımızı, kardeşlerimizi de kurtar Allahım!.. İradî veya cebri hicrete teşebbüs edenlere kolaylık ver; güzel vatanımızda kalanlara emniyet ve huzur lütfet. Her birini sürpriz nimetlerinle sevindir, helal rızıklarını bereketlendir. Dostlarımıza necât vermekle beraber, diktatörlüğe dönmüş bir sistemin paletleri altında ezilen, -hangi inançtan, hangi anlayıştan olursa olsun- bütün insanlara bir çare göster ve hepsini selamete erdir. Yeryüzündeki bütün masumları iki yüzlü tiranların sultanından kurtar Allah'ım!.. Şu an hapishanelerde koronavirüs tehlikesi altında bulunan kardeşlerimize ferec ve mahreç lütfeyle. Hasta olanlara acil şifalar lütfeyle. Eşinden ve evladından ayrı olanların hasretlerini dindir Allah'ım!

Cenab-ı Hak, kalplerimizi kaydırmamasın; maddî manevî eziyetlere maruz kalan kardeşlerimize ve diğer mazlumlara en yakın zamanda ferec ve mahreç lütfetsin; onların mağduriyetlerini ebedî saadet vesilesi kılsın.

Ramazan bayramınız mübarek olsun!.

Hutbe bittikten sonra ayakta okunur ve ardından oturulur.

أَلَا إِنَّ أَحْسَنَ الْكَلَامِ وَ أَبْلَغَ النَّظَامِ . كَلَامُ اللَّهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ الْعَلَامِ . كَمَا
قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي الْكَلَامِ . وَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ . وَ أَنْصِتُوا
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ . أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

Elâ inne ehsene'l-kelâm, ve ebleğa'l-nizâm. Kelâmullahi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm. Kemâ kâlallahu
tebâreke ve Teâlâ fi'l-kelâm. Ve izâ kurie'l-kur'ânü festemiû leh. Ve ensitû lealleküm türhamûn.

Euzübillâhimineşşeytanirracim. Bismillâhirrahmenirrahim. İnned-dîne r'ndellahi'l-islâm.
Sadakallâhu'l-azîm.

Otururken şu dua yapılır:

بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ * وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ *

الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ * إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ *

Bârekellahü lenâ veleküm velisâiri'l-mü'minîne ve'l-mü'minât. Ve'l-müslimîne ve'l-müslimât. El-
ehyâi minhüm ve'l-embvât. İnnehü semîun karîbun mücîbu'd-deavât.

İkinci hutbe için ayağa kalkılır:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ كَمَا أَمَرَ . نَشْهَدُ أَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ نَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْمُعْتَبَرُ . تَعْظِيمًا لِتَبِيهِ وَ
تَكْرِيمًا لِفَخَامَةِ شَانِ شَرَفِ صَفِيهِ . فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ قَائِلٍ مُخْبِرًا وَ
أَمْرًا : { إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ
وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا } .

Elhamdülillah, elhamdülillah, elhamdülillahi hamde'l-kâmilîne kemâ emer. Neşhedü en lâ ilâhe
illallah ve neşhedü enne muhammeden abduhü ve rasûlühü'n-nebiyyü'l-mu'teber. Ta'zîmen
linebiyyihi ve tekrîmen lifehâmeti şâni şerafi safiyyih. Fekâlallahü azze ve celle min kâilin muhbiran
ve âmira. İnnallahe ve melâiketehu yüsallûne ale'n-nebiyy. Yâ eyyühellezîne âmenû sallû aleyhi ve
sellimû teslimâ.

Salli ve barik duaları okunur ve Hatip bu arada isterse Türkçe dua eder (bu dua mecburi değildir.)

- Allah'ım İslam'a ve Müslümanlara yardım eyle!	ihsan eyle!
- Vatanımızı ve milletimizi her türlü tehlikelerden
koru!	- Bizi ana babamızı ve bütün müminlere mağfired
eyle!
- Bizlere, dünyada da ahrette de iyilik ve güzellik	- Şüphesiz sen işiten ve duaları kabul edensin.

Daha sonra hatip şöyle devam eder. Ayet bittikten sonra cemaat 3 defa tekbir getirir ve duaya geçilir:

عِبَادَ اللَّهِ انْفُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوهُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَ لَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ

وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وِليٌّ مِنَ الدُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا

Ibâdallah. İttakullahe ve etîuh. Euzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm. Ve
kuli'l-hamdü lillahi'lezi lem yettehiz veledev-ve lem yekü-l-lehü şerikün fi'l-mülki ve lem yekü'l-
lehü veliyyü'm-mine'z-zülî ve kebbirhu tekbîrâ.